

Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи №1

Лабораторна робота №1

Ознайомлення із середовищем візуального моделювання BPWin

Мета роботи: Ознайомитися з пакетом візуального моделювання BPWin.
Освоїти його застосування для побудови функціональних моделей.

1.2 Методичні вказівки по організації самостійної роботи студентів

1.2.1 Інструментальне середовище BPwin

Головне вікно, що відкривається за замовчуванням при запуску BPwin (рис. 1.1), містить наступні елементи палітри інструментів (вибір панелі інструментів залежить від обраної нотації):

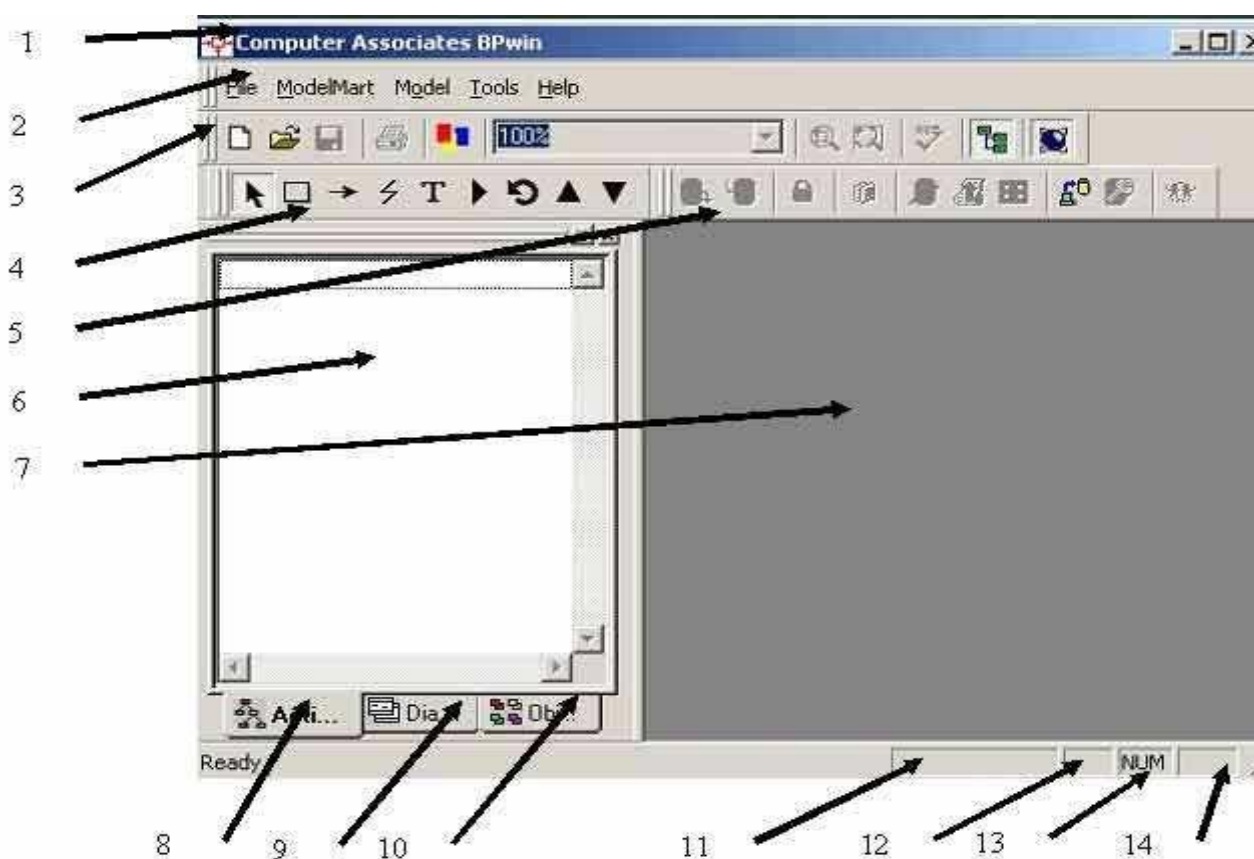

Рис. 1.1 - Головне вікно BPwin

1. Інформаційний рядок, що містить назву продукту й кнопки мінімізації, відновлення і закриття додатку.

2. Рядок меню. Компоненти цього рядка відповідають додатку Windows і забезпечують доступ до всіх функцій BPwin.
3. Панель інструментів "Стандартна". На панелі інструментів "Стандартна" знаходяться кнопки, що забезпечують швидкий запуск часто виконуваних задач. При вказівці на кнопку поруч з нею з'являється підказка з найменуванням кнопки.
4. Панель інструментів BPWIN залежно від обраної методології створення діаграм в головному вікні BPwin можуть бути показані інструменти:
  - для моделей згідно з методологією IDEF0,
  - для моделей згідно з методологією DFD,
  - для моделей за методології IDEF.
5. Панель інструментів **Model Mart**. Кнопки на панелі інструментів ModelMart застосовуються для організації групової роботи й зв'язаних задач.
6. Навігатор моделі **Model Explorer**.
7. Графічне поле. Якщо на екрані відображається навігатор, то графічне поле розташоване в правій частині головного вікна BPwin. При відсутності браузера графічне поле є повною областю вікна. У цій області створюються й редагуються діаграми BPwin. Подвійне клацання по графічній області відкриває вікно властивостей для поточної діаграми.
8. Кнопка перекладу Model Explorer у режимі Activity.
9. Кнопка перекладу Model Explorer у режимі Diagram Tree.
10. Кнопка перекладу Model Explorer у режимі Object Tree.
11. ,12.,13.,14. Статусний рядок. Подає інформацію про основні опції меню й кнопки панелей інструментів.

1.2.2 Створення функціональної моделі за допомогою BPwin

Як приклад розглядається діяльність умовної компанії «**Computer Word**». Компанія займається складанням і продажем настільних комп'ютерів і ноутбуків. Компанія не робить компоненти самостійно, а тільки збирає й тестує комп'ютери.

Основні види робіт у компанії такі:

- продавці приймають замовлення клієнтів;
- оператори згруповують замовлення за типами комп'ютерів;
- оператори збирають і тестують комп'ютери;

- оператори упаковують комп'ютери відповідно до замовлень;
- комірник відвантажує клієнтам замовлення.

Компанія використовує ліцензійну бухгалтерську інформаційну систему, що дозволяє оформити замовлення, рахунок і відстежити платежі за рахунками.

Методика виконання вправи:

- 1 Запустити **BPwin**. (Кнопка Start /BPwin).
- 2 Якщо з'являється діалог **ModelMart Connection Manager**, натисніть на кнопку **Cancel** (Скасування).
- 3 Клацніть по кнопці . З'являється діалогове вікно **I would like to** (рис. 1.2). Внесіть у текстове поле **Name** ім'я моделі "Діяльність компанії" і виберіть **Type – Business Process (IDEF0)**. Натисніть кнопку **OK**.

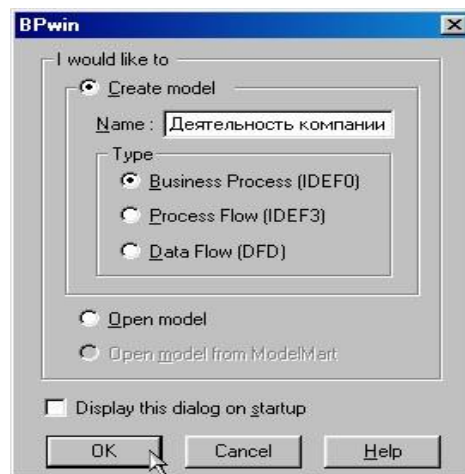

Рис. 1.2 - Діалогове вікно **I would like to**

- 4 Відкриється діалогове вікно **Properties for New Models** (Властивості нової моделі), зображене на рис. 1.3.

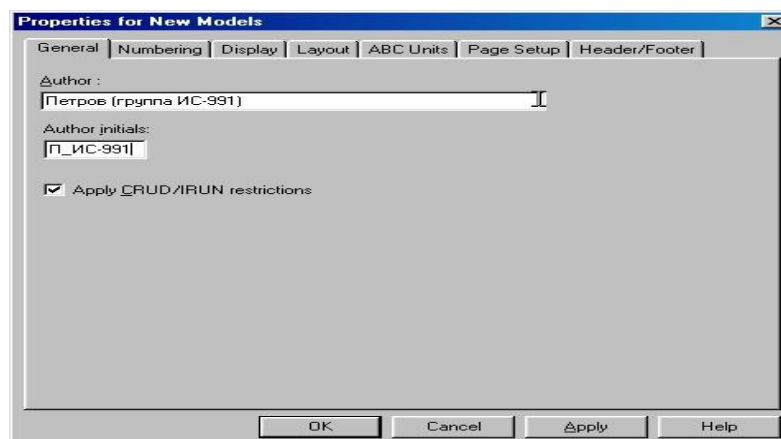

Рис. 1.3 - Діалогове вікно **Properties for New Models**

Введіть у текстове поле **Author** (Автор) ім'я автора моделі й у текстове поле **Author initials** його ініціали. Натисніть послідовно кнопки **Apply** і **OK**.

- 5 Автоматично створюється незаповнена контекстна діаграма (рис. 1.4).

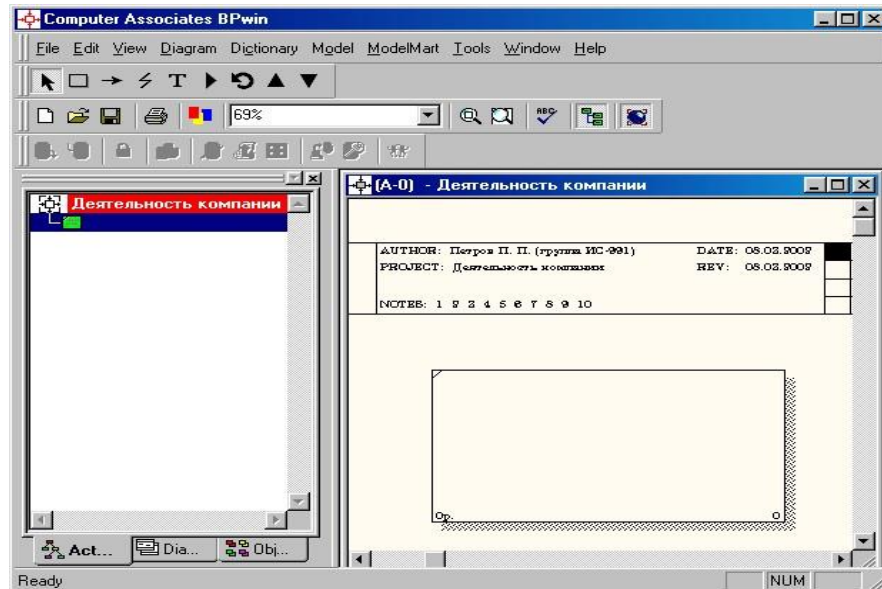

Рис. 1.4 – Контекстна діаграма

- 6 У вкладці **Activities** клацання правою кнопкою по об'єкту в браузері моделі дозволяє вибрати опції редагування його властивостей (рис. 1.5).

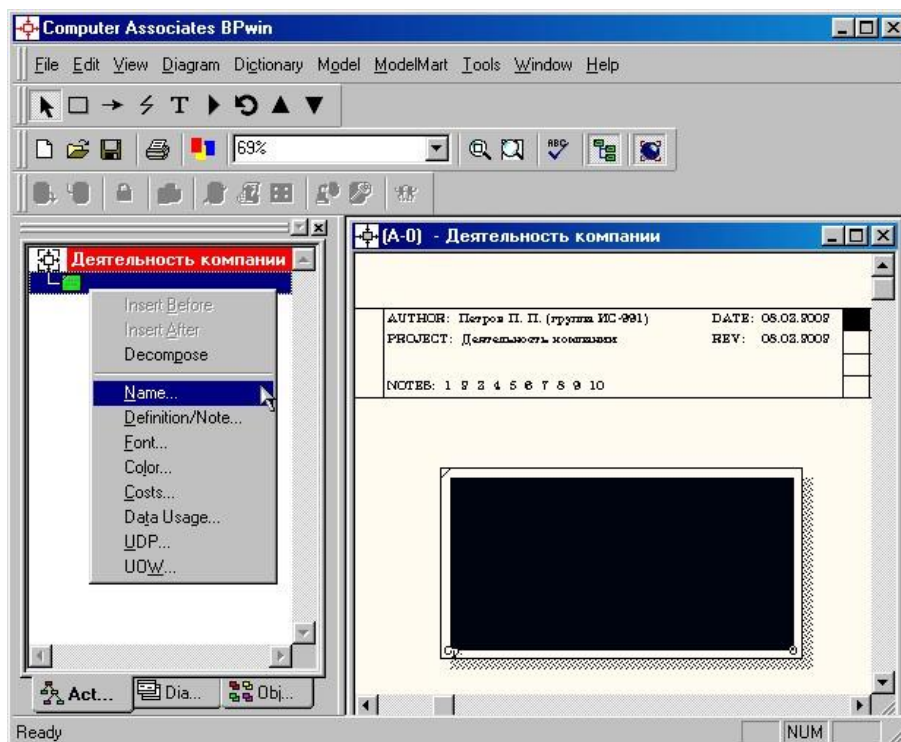

Рис. 1.5 – Опція редагування властивостей об'єкту

- 7 Якщо вам незрозуміло, як виконати ту чи іншу дію, ви можете викликати контекстну допомогу - клавіша **F1** або скористатися меню **Help**.
- 8 Перейдіть у меню **Model/Model Properties**. У вкладці **General** діалогового вікна **Model Properties** (рис. 1.6.) у текстове поле **Model name** слід внести ім'я моделі "Діяльність компанії", а в текстове поле **Project** ім'я проекту "Модель діяльності компанії", і нарешті, у текстове **Time Frame** (Часове охоплення) - **AS-IS** (Як є).

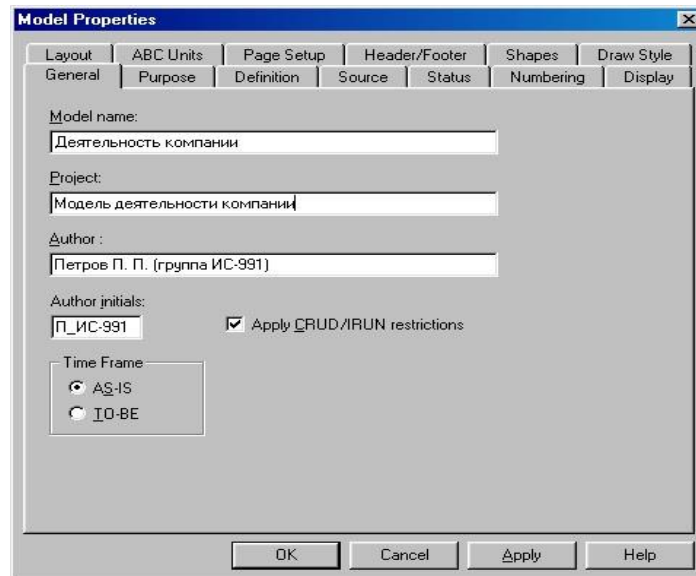

Рис. 1.6 - Вкладка **General** діалогового вікна **Model Properties**

- 9 У вкладці **Purpose** діалогового вікна **Model Properties** (рис. 1.7.) у текстове поле **Purpose** (ціль) внесіть дані про мету розробки моделі - "Моделювати поточні (AS-IS) бізнес-процеси компанії", а в текстове поле **Viewpoint** (точка зору) - "Директор".

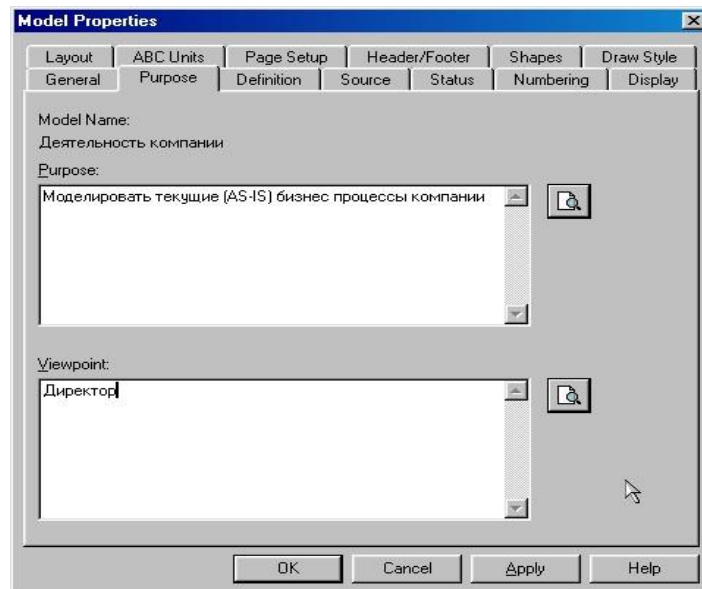

Рис. 1.7 - Вкладка **Purpose** діалогового вікна **Model Properties**

- 10 У вкладці **Definition** діалогового вікна **Model Properties** (рис. 1.8.) у текстове поле **Definition** (Визначення) внесіть "Це навчальна модель, що описує діяльність компанії" і в текстове поле **Scope** (охоплення) – "Загальне керування бізнесом компанії: дослідження ринку, закупівля компонентів, складання, тестування й продаж продуктів".

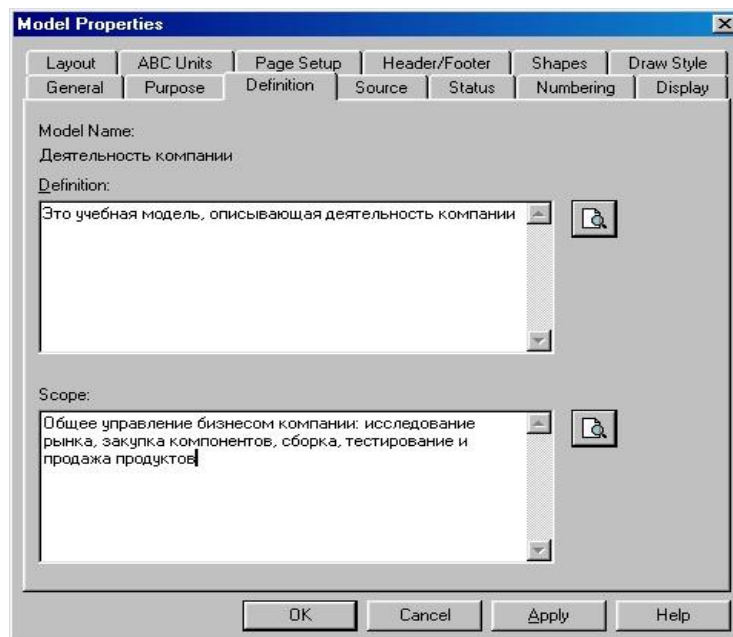

Рис. 1.8 - Вкладка **Definition** діалогового вікна **Model Properties**

- 11 Перейдіть на контекстну діаграму й правою кнопкою миші клацніть по прямокутнику що представляє, у нотації **IDEF0**, умовне графічне позначення роботи. У контекстному меню виберіть опцію **Name** (рис. 1.9). У вкладці **Name** внесіть ім'я "Діяльність компанії" (рис. 1.10).

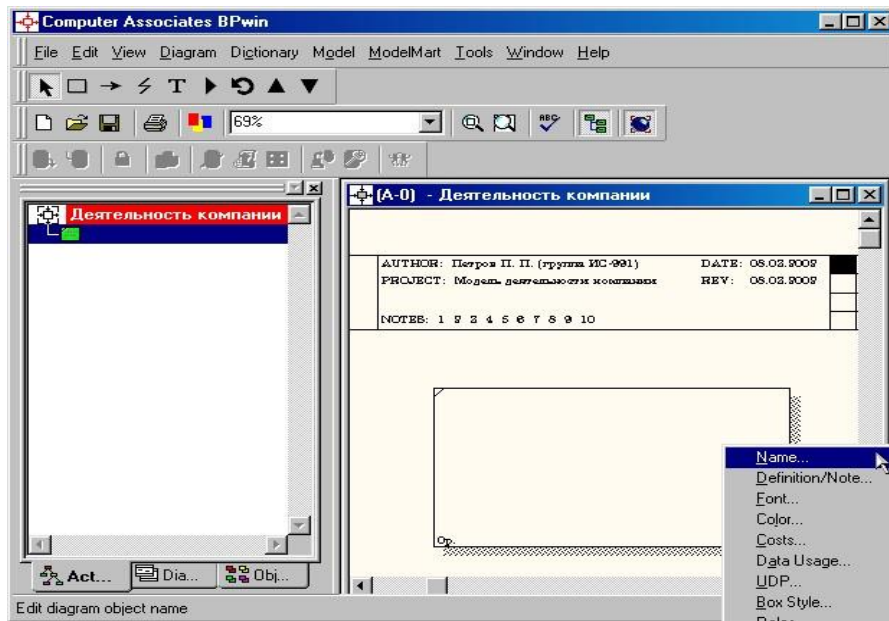

Рис. 1.9 – Контекстне меню позначення роботи

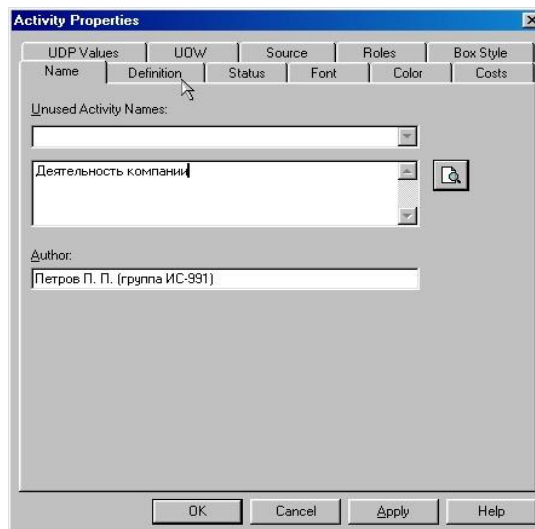

Рис. 1.10 - Вкладка **Name** діалогового вікна **Activity Properties**

- 12 У вкладці **Definition** діалогового вікна **Activity Properties** (рис. 1.11) у текстове поле **Definition** (Визначення) внесіть "Поточний бізнес-процес компанії". Текстове поле **Note** (Примітки) залишіть незаповненим.

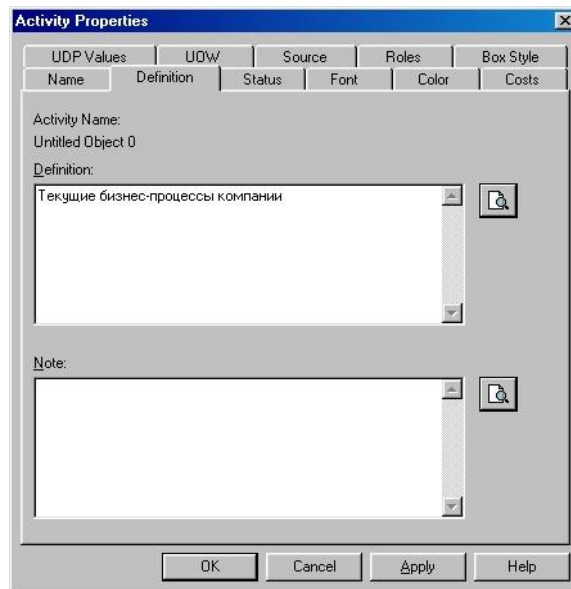

Рис. 1.11 - Вкладка **Definition** діалогового вікна **Activity Properties**

13 Створіть ICOM-Стрілки на контекстній діаграмі (табл. 1.1).

Таблица 1.1 - Стрілки контекстної діаграми.

Назва стрілки (Arrow Name)	Визначення стрілки (Arrow Definition)	Тип стрілки (Arrow Type)
Дзвінки клієнтів	Запити інформації, замовлення, техпідтримка й т.д.	Input
Правила й процедури	Правила продажів, інструкції зі складання, процедури тестування, критерії продуктивності й т.д.	Control
Продані продукти	Настільні й портативні комп'ютери	Output
Бухгалтерська система	Оформлення рахунків, оплата рахунків, робота із замовленнями	Mechanism

14 За допомогою кнопки **T** внесіть текст у поле діаграми (рис. 1.12) - точку зору й ціль.

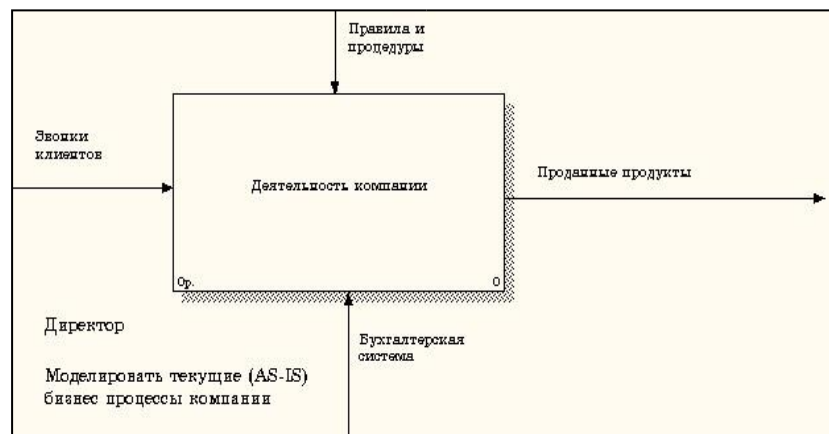

Рис. 1.12 – Поле діаграми

Результат показаний на рис. 1.13.

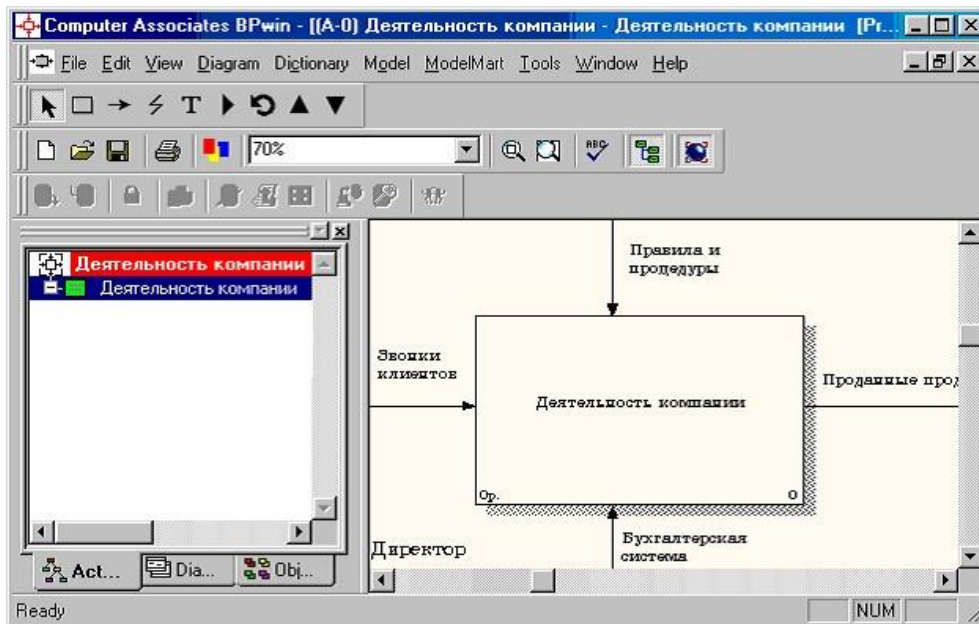

Рис. 1.13 – Контекстна діаграма

- 15 Виберіть кнопку переходу на нижній рівень у палітрі інструментів і в діалоговому вікні **Activity Box Count** (рис. 1.14), установіть число робіт на діаграмі нижнього рівня - 3 - і натисніть кнопку **OK**.

Рис. 1.14 - Діалогове вікно **Activity Box Count**

- 16 Автоматично буде створена діаграма декомпозиції (рис. 1.15).

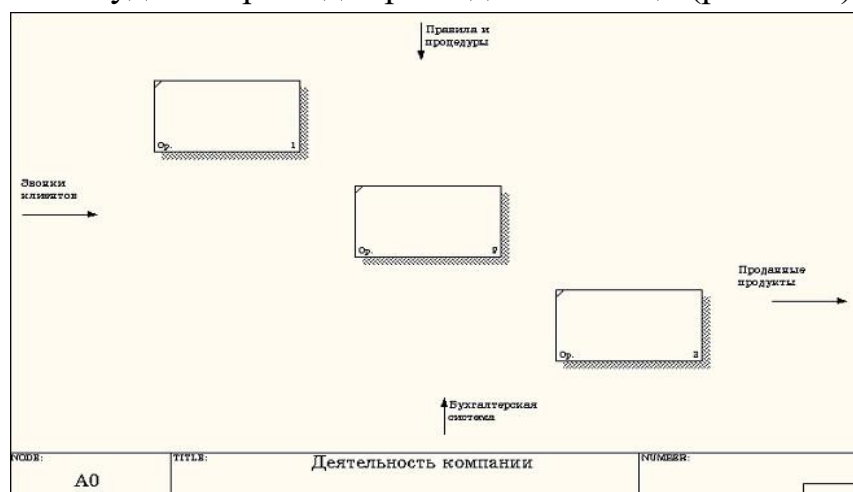

Рис. 1.15 – Діаграма декомпозиції

Правою кнопкою миші клацніть по роботі, розташованій в лівому верхньому куті області редагування моделі, виберіть у контекстному меню опцію **Name** і внесіть ім'я роботи. Повторіть операцію для двох робіт, що залишилися. Потім внесіть визначення, статус і джерело для кожної роботи згідно з даними табл. 1.2.

Таблица 1.2 - Роботи діаграми декомпозиції A0.

Назва роботи (Activity Name)	Визначення роботи (Activity Definition)
Продаж й маркетинг	Телемаркетинг і презентації, виставки
Складання й тестування комп'ютерів	Складання і тестування настільних і портативних комп'ютерів
Відвантаження й одержання	Відвантаження замовлень клієнтам і одержання компонентів від постачальників

Діаграма декомпозиції прийме вид, представлений на рис. 1.16.

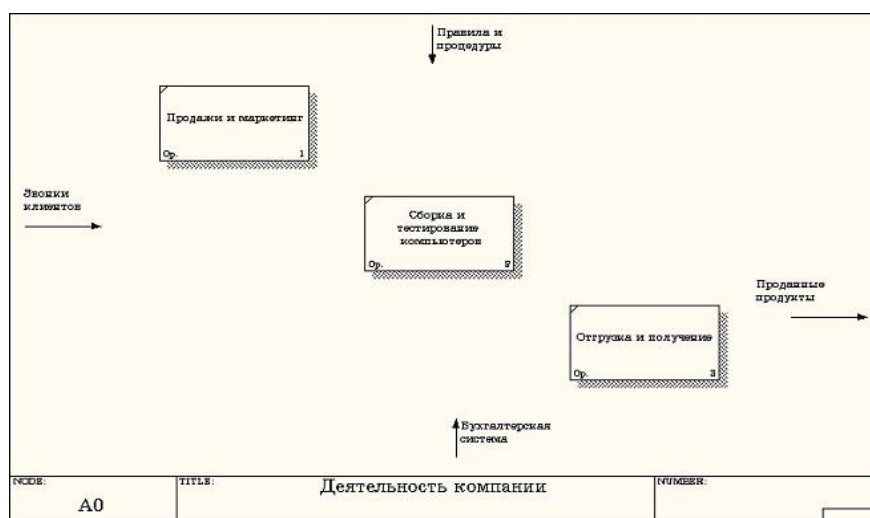

Рис. 1.16 - Діаграма декомпозиції з даними з табл. 1.2

- 17 Для зміни властивостей робіт після їхнього внесення в діаграму можна скористатися словником робіт (рис. 1.17). Виклик словника виробляється за допомогою пункту головного меню Dictionary /Activity.

Name	Definition	Author
Деятельность	Текущие бизнес-процессы компании	Петров П. П. (грчп)
Отгрузка и пол	Отгрузка заказов клиентам и получение компонентов от поставщиков	Петров П. П. (грчп)
Продажи и мар	Телемаркетинг и презентации, выставки	Петров П. П. (грчп)
Сборка и тестирование компьютеров	Сборка и тестирование настольных и портативных компьютеров	Петров П. П. (группа ИС-991)

Рис. 1.17 - Словник робіт

Якщо описати ім'я й властивості роботи в словнику, їх можна буде внести в діаграму пізніше за допомогою кнопки в палітрі інструментів. Неможливо видалити роботу зі словника, якщо вона використовується на якій-небудь діаграмі. Якщо робота видаляється з діаграми, зі словника вона не видаляється. Ім'я й опис такої роботи може бути використаний надалі. Для додавання роботи в словник необхідно перейти в кінець списку й клацнути правою кнопкою по останньому рядку. Виникає новий рядок, в який потрібно внести ім'я й властивості роботи. Для видалення всіх імен робіт, що не використовуються в моделі, клацніть по кнопці (**Purge (Чистити)**).

- 18 Перейдіть у режим рисування стрілок і зв'яжіть граничні стрілки, скориставшись кнопкою на палітрі інструментів так, як це показано на рис. 1.18.

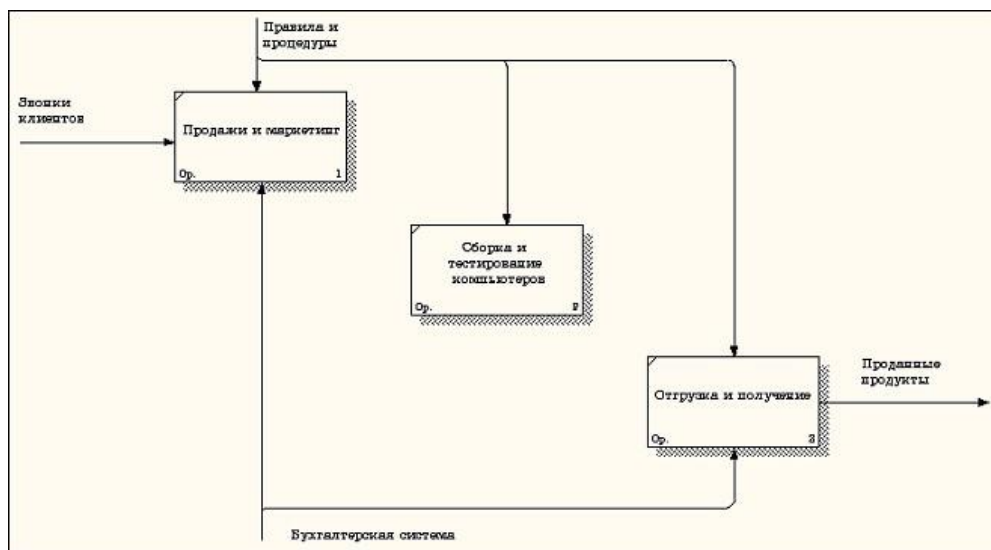

Рис. 1.18 – Зв'язування граничних стрілок

- 19 Правою кнопкою миші клацніть по гілці стрілки керування роботи "Складання й тестування комп'ютерів" і перейменуйте її в "Правила складання й тестування" (рис. 1.19).

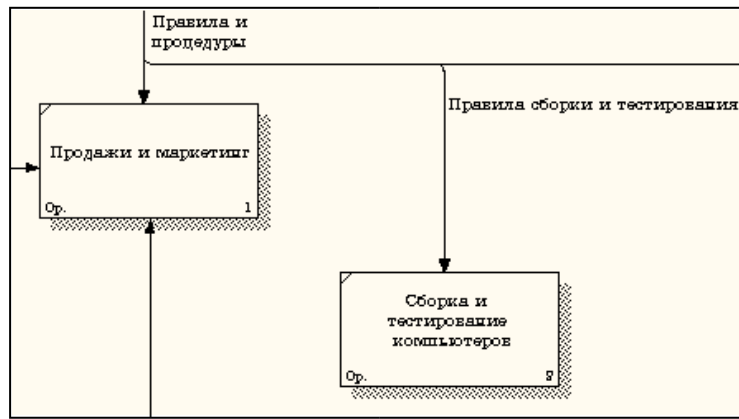

Рис. 1.19 – Результат переименования стрелки керування роботи

- 20 Внесіть визначення для нової галузі: **"Інструкції зі складання, процедури тестування, критерії продуктивності й т.д."** Правою кнопкою миші клацніть по гілці стрілки механізму роботи **"Продаж і маркетинг"** (рис. 1.19) і перейменуйте її як **"Система оформлення замовлень"**.

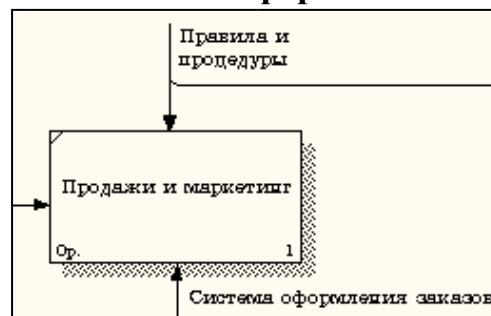

Рис. 1.19 –Перейменування стрілки механізму роботи

- 21 Альтернативний метод внесення імен і властивостей стрілок - використання словника стрілок (виклик словника - меню **Dictionary/ Arrow**). Якщо внести ім'я й властивості стрілки в словник (рис. 1.20), її можна буде внести в діаграму пізніше.

Arrow Dictionary			
Name	Definition	Author	Status
Бухгалтерская с		Петров П. П. (группа)	WORKING
Звонки клиентов		Петров П. П. (группа)	WORKING
Маркетинговые		Петров П. П. (группа)	WORKING
Правила и проце		Петров П. П. (группа)	WORKING
Правила сборки	Инструкции по сборке, процедуры тестирования, критерии	Петров П. П. (группа)	WORKING
Прданные продук	Настольные и портативные компьютеры	Петров П. П. (группа)	WORKING
Проданные продк		Петров П. П. (группа)	WORKING
Система оформл		Петров П. П. (группа)	WORKING

Рис. 1.20 - Внесення імені й властивості стрілки в словник

Стрілку не можна видалити зі словника, якщо вона використовується на якій-небудь діаграмі. Якщо видалити стрілку з діаграми, зі словника вона не

видаляється. Ім'я й опис такої стрілки можуть бути використані надалі. Для додавання стрілки необхідно перейти в кінець списку й клацнути правою кнопкою по останньому рядку. Виникає новий рядок, в який потрібно внести ім'я й властивості стрілки.

- 22 Створіть нові внутрішні стрілки так, як показано на рис. 1.21.

Рис. 1.21 – Створені нові внутрішні стрілки

- 23 Створіть стрілку зворотного зв'язку (за керуванням) "Результати складання й тестування", що йде від роботи "Складання й тестування комп'ютерів" до роботи "Продаж й маркетинг". Змініть, при необхідності, стиль стрілки (товщина ліній) і встановіть опцію **Extra Arrowhead** (додатковий наконечник стріли) (з контекстного меню). Методом **drag&drop** перенесіть імена стрілок так, щоб їх було зручніше читати. Якщо необхідно, встановіть з контекстного меню **Squiggle** (Криву). Результат можливих змін показаний на рис. 1.22.

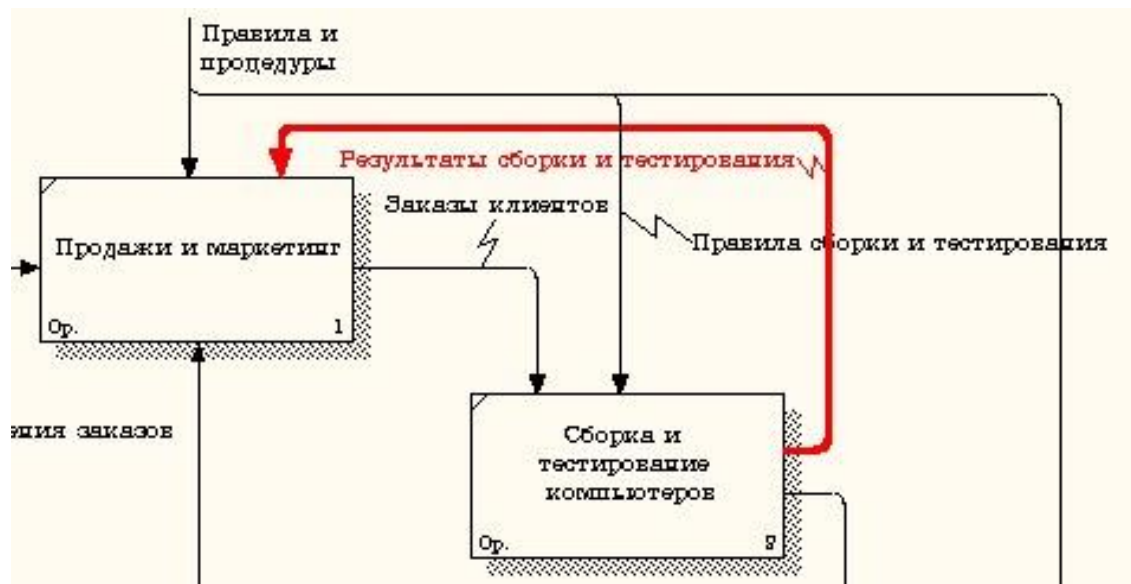

Рис. 1.22 - Результат возможных змін стрілок

- 24 Створіть нову граничну стрілку виходу "Маркетингові матеріали", що виходить з роботи "Продаж й маркетинг" (рис.1.23). Ця стрілка

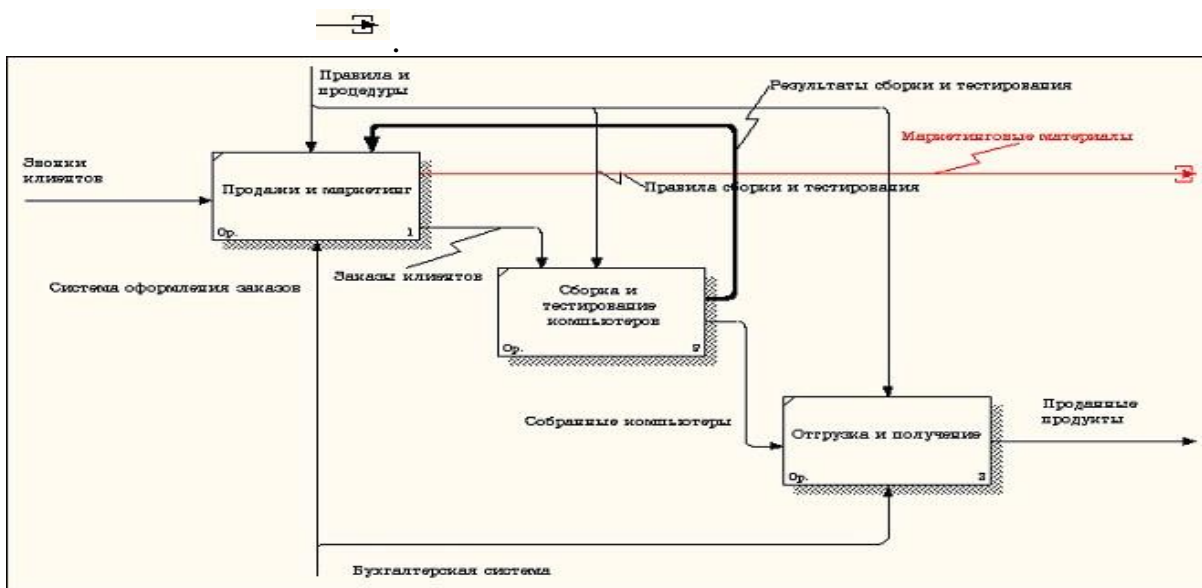

Рис. 1.23 – Стрілка "Маркетингові матеріали"

автоматично не попадає на діаграму верхнього рівня й має квадратні дужки на кінці

25 Клацніть правою кнопкою миші по квадратним дужкам (рис. 1.24) і виберіть пункт меню **Arrow Tunnel**.

Рис. 1.24 – Контекстне меню

У діалоговому вікні **Border Arrow Editor** (редактор граничних стрілок) виберіть опцію **Resolve it to Border Arrow** (дозволити граничну стрілку).

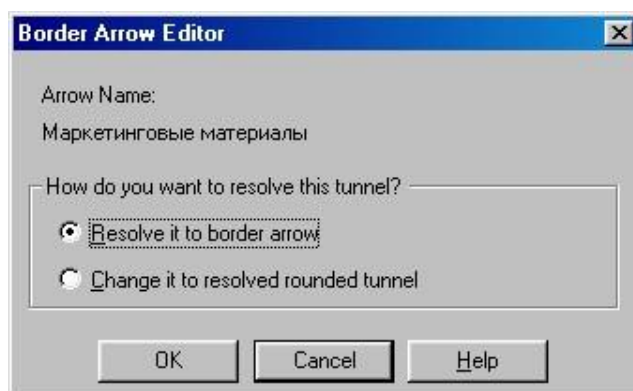

Рис. 1.25 - Діалогове вікно **Border Arrow Editor**

Результат показаний на рис.1.26.

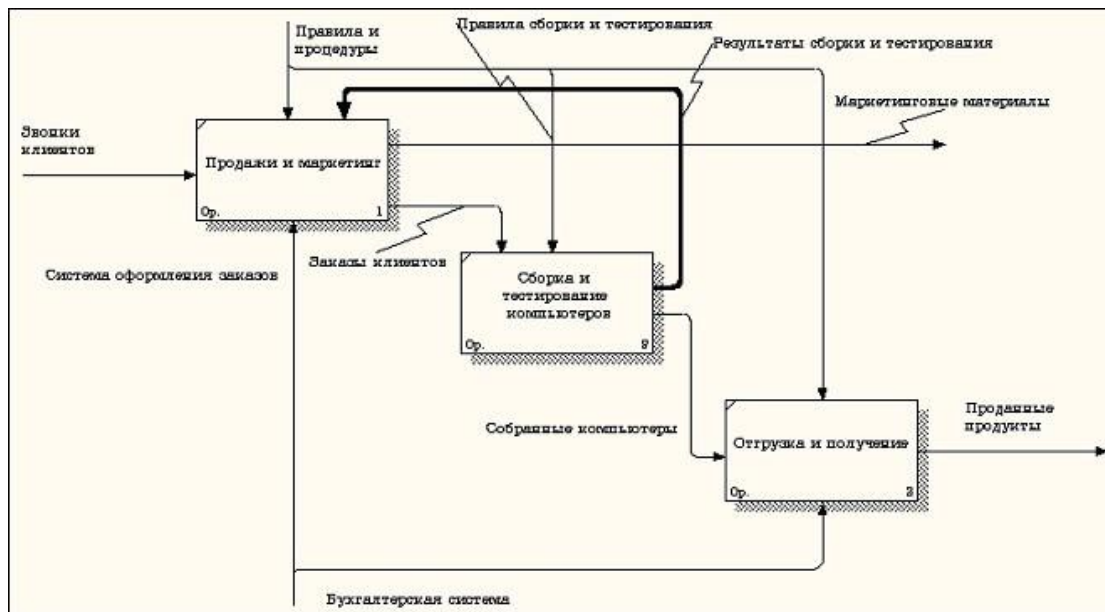

Рис. 1.26 – Результат редагування граничної стрілки

1.3 Порядок виконання роботи й варіанти завдань

У ході виконання роботи необхідно ознайомитися з пакетом візуального моделювання BPWin за допомогою розділу 1.2.1 і пройти всі пункти, зазначені в розділі 1.2.2.

1.4. Зміст звіту про виконання практичної роботи

Звіт повинен містити тему, мету, хід роботи, відповіді на контрольні запитання й висновки. У ході роботи коротко описати основні етапи виконання лабораторної роботи. У ході захисту лабораторної роботи викладачем задаються додаткові запитання для виявлення рівня засвоєння набутих знань.

1.5. Контрольні питання

- 1 Що являє собою пакет візуального моделювання BPWin?
- 2 Поясніть поняття «точка зору».
- 3 Що на діаграмах IDEF0 позначають прямокутники, що стрілки?
- 4 Що таке гранична стрілка?
- 5 Що позначають квадратні дужки на кінці стрілки?